

Turfolder Boller og Bjerrelide

Folderen er udarbejdet af Horsens Kommune
i samarbejde med
Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen,
Randbøl Statsskovdistrikt og Horsens Turistbureau.

Der findes endvidere en lille folder
for både Bjerre Skov og Uth Kirke.

Illustrationer: Jens Gregersen
Layout: Grafisk Værksted, Horsens Kommune
Tryk: Grafisk Horsens

Yderligere information:
Egil Holm: "Horsenseggen"
(Horsens Ren Fjord, udg. i år 2000).
Randbøl Statsskovdistrikt: www.skovognatur.dk/randboel
Vejle Amt: www.vejleamt.dk
Horsens Kommunes NetGis: www.kort.horsenskom.dk
Horsens Kommune: www.horsenskom.dk
Horsens Turistbureau: www.visithorsens.dk

Hvid Anemone

Adgang til naturen:

Alle skovene på ruterne er statsskove.

Det betyder, at du døgnet rundt må færdes til fods
uden for de indhegnede områder.

Du må cykle på veje og stier, og du er velkommen til at
tage din hund med, hvis den er i snor.

Ravn

Horsens Kommune
Boller og Bjerrelide ruterne.

1. Bollerstien

Bollerstien følger i starten Dagnæs Bæk og den nationale cykelrute nr. 5. "Østkysten".

Umiddelbart vest for skoven krydser den Klokkedal Å, hvor Boller Nedermølle har ligget.

Mundingen mellem lossepladsen og kysten er et paradys for vadefugle, som træffes i stort antal i sensommeren og efteråret. Desuden yngler rørhøgen i området. Lossepladsen er siden 1932 vokset 1800 m ud i fjorden, og når den om mange år er fyldt op, skal den omformes til naturområde for offentligheden. Selv om der arbejdes med store maskiner på lossepladsen, er der både rådyr og ræve i området.

2. Boller mole

Molen blev oprindeligt anlagt som udskibningssted for korn og senere bøgetræ, der blev eksporteret til Norge. Senere blev den brugt som anløbssted for fjordsejladsen, men efter 1952 var sejladsen ikke længere rentabel.

3. Fiskerhuset

Fiskerhuset er en stråtekt rødstensbygning fra 1860. Stedet, der har hørt under Boller Gods, har været et meget populært traktørsted for Horsensborgerne. I umiddelbar nærhed ligger en tilgroet plads, der har været anvendt til folkemøder i 1930'erne. Her skulle blandt andre daværende statsminister Stauning have talt. Efter at bilismen holdt sit indtog og fjordsejladsen stoppede, svigtede horsensianerne imidlertid deres traktørsted. I dag ejes stedet af staten og udlejes til en række daginstitutioner, der bruger det som naturskole.

Stiruterne

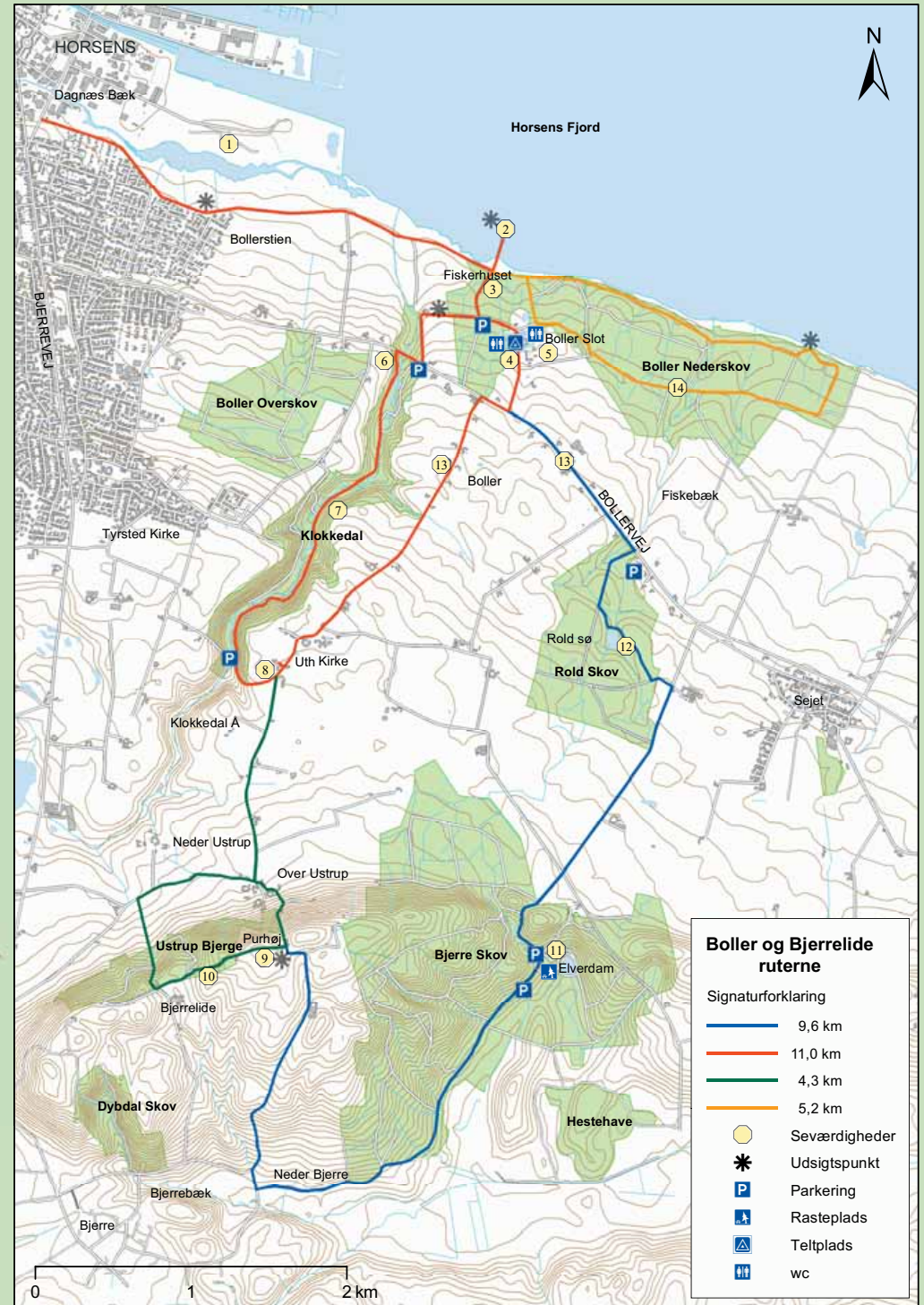
Stiruterne i denne folder løber langs Horsens Fjord og op til et af de højeste punkter på egnen. Undervejs er der mulighed for at besøge flere spændende skove og seværdigheder.

Turen kan gøres på cykel eller til fods. Man kan også vælge sin egen rute og nøjes med at besøge nogle få af de mange udflugtsmål.

Rigtig god tur!
Horsens Kommune.

Hulrodet Lærkespore

4. Boller Slot

Boller Slot er den eneste bevarede vandborg fra 1500-tallet på Horsenseggen. Det er ikke alt, man ved om slottets oprindelse, men man ved, at Holger Rosenkrantz arvede Boller i 1537 og påbegyndte en ombygning, som hans kone - Karen Gyldenstjerne - færdiggjorde som et anseeligt 4-fløjet anlæg efter hans død i 1577. I 1621 overtog Ellen Marsvin slottet.

Da Ellen Marsvins datter Kirsten Munk efter striden med Christian d. 4. forvises til Boller, tvinges Ellen Marsvin ud. Inden sin modvillige afrejse ribber hun slottet for alt, som kan fjernes. Det er derfor en ruin, Kirsten Munk flytter ind i.

Efter skiftende private ejerforhold sælges Boller i 1930 til staten, og en del af jorden udstykkes til husmandsbrug.

Horsens Kommune køber slottet i 1965 og indretter det til plejehjem.

Boller Slot

5. Parken ved Boller Slot

Boller Slotspark rummer en større plantesamling anlagt af Horsens Havebotaniske Forening. Her kan gæsterne studere fuchsia, roser, klosterplanter, primula og pelargonier samt en japansk anlagt have. Parken er desuden kendt for sine store, gamle træer. Den hule Boller-eg er ca. 1000 år gammel og en af Danmarks ældste ege.

Haven er hver dag åben fra kl. 10 til 20 i perioden 1. april til 15. oktober.

Ved slotsgraven kan man være heldig at få et glimt af den lille isfugl.

Isfuglen

Vandstær

Bjergvipstjert

6. Boller Vandmølle

Klokkedal har tidligere haft fire vandmøller. Den nuværende mølle blev taget i brug i 1873 og fungerede indtil 1962. Den blev også brugt som afholdsrestaurations fra 1935 til 1962. Møllehjulet, som er et overfaldshjul, er nyrestaureret og kan ses efter aftale med Randbøl Statsskovdistrikt. Ved bækkens omløb er der bygget en fisketrappe, som giver ørrederne fri adgang til gydebankerne længere oppe i bækken.

7. Klokkedal

Klokkedal - en typisk smeltevandsdal fra sidste istid, som strækker sig fra Bjerrelide til Horsens Fjord - byder på mange naturoplevelser. Dalen er ca. 2,5 km lang og 200-400 meter bred med skovbevoksede skrænter. I området såvel som i flere af de andre skove findes bl.a. flere forskellige gøgeurter, hvid hestehov, rapunsel, pyramide læbeløs, hulkravet og fladkravet kodriver. Der er desuden gode muligheder for at se vandstær og bjergvipstjert langs bækken og ved Boller Vandmølle, hvor bækken er opstemmet, så den danner en mølledam.

Fladkravet Kodriver

Liden-Lærkespore

Aks Rapunsel

8. Uth Kirke

Den nuværende kirke er en for stedet meget stor treskibet kirke, opført i årene 1575-77 af Karen Gyldenstjerne til Boller. Tidligere lå her en romansk kvadrestenskirke, som hun lod nedrive og byggede i stedet en kirke i renaissancestil.

I 1869 gennemgik kirken en omfattende ombygning i nyromansk stil. Kirken er en god repræsentant for tiden 1850-1900, hvor arkitekterne eksperimenterede med mange stilarter. Over portalen er en granittympanon, der formodentlig stammer fra den oprindelige kirke.

9. Purhøj

På Bjerrelides bakkekam ligger Purhøj 120 meter over havet. Højen er en gravhøj fra bondestenalderen, omgivet af flerstammede bøgetræer. På marken øst for Purhøj blev der i 1860-74 fundet ca. 30 gravurne, der bl.a. indeholdt et lerkar med låg og et kobberkar med jernhank. Fundene befinder sig i dag på Nationalmuseet. Purhøj har desuden været kendt som et af de store hekkesamlingssteder i Nordeuropa.

10. Bjerrelide

Er navnet på den store bakkeryg syd for Horsens Fjord. Den ligger isoleret, kan ses fra det meste af Horsens-egnen, og er dannet under sidste istid. Vest for Purhøj på nordskrånningen ligger en lille skov, Ustrup Bjerge. Skoven har store landskabsmæssige værdier på grund af terrænet. Fra Bjerrelide er der fin udsigt over Horsens Fjord og by.

11. Bjerre Skov

I den sydvestlige del af Bjerre Skov findes foruden bøgetræer et af de mest vellykkede eksempler på egedyrking i Danmark. Egene er ca. 100 år gamle. I skoven findes desuden en romantisk skovsø – Elverdammen – som i starten af 1940'erne blev anlagt som beskæftigelsesprojekt af den statslige ungdomslejr på Møgelkær. Syd for Elverdammen er ca. 11 hektar udlagt som naturskov. Fuglene repræsenteres bl.a. af ravn, som yngler i skoven.

12. Rold Skov

Skoven gennemskæres ligesom Bjerre Skov af flere bække og grøfter. Store Fiskebæk er opstemmet til Rold Sø, og nedstrøms Rold Sø er Store Fiskebæk gyde- og yngelvækstområde for laksefisk. Sammen med Lille Fiskebæk og Klokkedal Å er den blandt de rene vandløb i Vejle Amt.

Husmandssted

13. Boller husmandskoloni

I 1930 købte staten Boller Slot for 2,5 mio. kr. med udstykning for øje. Samme år blev 33 statshusmandsbrug på hver 10-11 tdl. udstykket. De blev fordelt ved lodtrækning mellem 340 ansøgere. For at deltage i lodtrækningen skulle man være fyldt 25 år, have en landbrugsmæssig baggrund, have opsparet 1000 kr. ved eget arbejde samt være gift eller forlovet. De 1000 kr. udgjorde ca. 10 % af den forventede byggesum. I 1931 udstykkedes desuden 15 husmandsbrug fra gården Christiansminde. I 1937 nedbrændte avlsgården til Boller, og jorden blev udstykket til 12 brug på hver 13 tdl. Disse 60 brug udgjorde en af Danmarks største stats-husmandskolonier.

14. Boller Nederskov

Skoven på 162 hektar er fortrinsvis præget af bøgehøjskov. På kystskrænten ud mod Horsens Fjord står meget gamle krogede bøge, ege og asketræer. Skoven er en fin lokalitet for rov- og småfugle, herunder ynglende spurvehøg, musvåge, tårnfalk, natugle, ravn og korttået træløber, ligesom den er hjemsted for sjældne svampe.